

A Daphne program

Az Európai Parlament 2012. február 2-i állásfoglalása a Daphne programról: eredmények és kilátások (2011/2273(INI))

Az Európai Parlament,

- tekintettel az Európai Unió Alapjogi Chartájára,
- tekintettel a Foglalkoztatási, Szociálpolitikai, Egészségügyi és Fogyasztóvédelmi Tanács erőszakról szóló, 2010. március 8-i következtetéseire,
- tekintettel a nők és férfiak közötti egyenlőségre vonatkozó stratégia 2010–2015 című, 2010. szeptember 21-én előterjesztett bizottsági stratégiára (COM(2010)0491),
- tekintettel a Stockholmi Programban a szabadságon, a biztonságon és a jog érvényesülésén alapuló térségben a politikai prioritások végrehajtását célzó, a 2010 és 2014 közötti időszakra szóló, 2010. április 20-án előterjesztett cselekvési tervre (COM(2010)0171),
- tekintettel a nők elleni erőszakkal szembeni fellépést célzó, új uniós politikai keret prioritásairól és körvonalairól szóló 2011. április 5-i állásfoglalására¹,
- tekintettel az „Alapvető jogok és jogérvényesülés” általános program keretében a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozóan a gyermekek, a fiatalok és a nők elleni erőszak megelőzéséről és az azzal szembeni küzdelemről, valamint az áldozatok és veszélyeztetett csoportok védelméről szóló egyedi program (Daphne III. program) létrehozásáról szóló, 2007. június 20-i 779/2007/EK európai parlamenti és tanácsi határozatra²,
- tekintettel a gyermekek, a fiatalok és a nők elleni erőszak megelőzéséről és az azzal szembeni küzdelemről, valamint az áldozatok és veszélyeztetett csoportok védelméről szóló közösségi cselekvési program (a Daphne II. program) (2004–2008) elfogadásáról szóló, 2004. április 21-i 803/2004/EK európai parlamenti és tanácsi határozatra³,
- tekintettel a gyermek, a fiatalok és a nők elleni erőszakkal szembeni küzdelmet szolgáló megelőző intézkedésekre vonatkozó közösségi cselekvési program (Daphne program) (2000–2003) elfogadásáról szóló, 2000. január 24-i 293/2000/EK európai parlamenti és tanácsi határozatra⁴,
- tekintettel a Bizottságnak az Európai Parlamenthez és a Tanácshoz intézett, a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó Daphne III. program időközi értékeléséről szóló, 2011. május 11-i jelentésére (COM(2011) 0254),

¹ Elfogadott szövegek, P7_TA(2011)0127.

² HL L 173., 2007.7.3., 19. o.

³ HL L 143., 2004.4.30., 1. o.

⁴ HL L 34., 2000.2.9., 1. o.

- tekintettel a Daphne III. program éves munkaprogramjainak elfogadásáról szóló bizottsági határozatokra,
 - tekintettel a Jogok és polgárság programot a 2014-2020 közötti időszakra létrehozó európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló bizottsági közleményre (COM(2011)0758),
 - tekintettel eljárási szabályzata 48. cikkére,
 - tekintettel a Nőjogi és Esélyegyenlőségi Bizottság jelentésére (A7-0006/2012),
- A. mivel a Daphne program 1997. évi indítása óta mind az érdekelt felek (kedvezményezettek, hatóságok és egyetemek, nem kormányzati szervezetek) körében tapasztalt népszerűség, mind az e keretek között finanszírozott projektek hatékonysága tekintetében valódi siker;
- B. mivel a Daphne az egyetlen ilyen típusú, a gyermekek és a fiatalok elleni erőszakkal szembeni európai uniós szintű küzdelmet célzó program, mivel ezért a Daphne program további finanszírozása kulcsfontosságú a jelenleg hatályban lévő intézkedések fenntartása és olyan új intézkedések meghozatala érdekében, amelyek hatékonyan segítik elő a gyermekek, fiatalok és nők elleni erőszak minden formája elleni küzdelmet;
- C. mivel a nők, gyermekek és fiatalok elleni erőszak megakadályozása és az ellene való fellépés továbbra is ugyanolyan sürgető gond, mint 1997-ben, a Daphne kezdeményezés elfogadásának évében; mivel a program létrehozása óta az erőszak új formáit fedte fel, így a bűncselekményekben elkövetett erőszakos cselekményeket, az idősekkel való rossz bánásmódot és a tizenévesek közti szexuális erőszakot;
- D. mivel a Parlament számos állásfoglalásban rámutatott, hogy a Daphne programot eddig alulfinanszírozták, és hangot adott annak a szándékának, hogy megfelelő finanszírozást kíván biztosítani a program számára annak érdekében, hogy megfeleljen a nőkkel, gyermekekkel és fiatalokkal szembeni erőszak valamennyi formája elleni küzdelem során felmerülő tényleges igényeknek;
- E. mivel a Daphne rendkívül jelentős eszköz a nők elleni erőszak problémájának láthatóbbá tételére, valamint arra, hogy a nőszervezetek és más elkötelezett érdekelt felek számára lehetőséget teremtsünk az e téren végzett munkára és konkrét fellépésre;
- F. mivel a közelmúltban az online közösségi hálózatok egyre növekvő használata az erőszak új formáinak megjelenését hozta;
- G. mivel a jelenlegi gazdasági válság és költségvetési szigor közepette a nők kevesebb erőforrással rendelkeznek maguk és gyermekeik erőszaktól való védelmére, és mivel még fontosabb kiküszöbölni azokat a pénzügyi következményeket, amelyekkel a nők és a gyermekek elleni erőszak az igazságszolgáltatási rendszert, valamint a szociális és egészségügyi szolgáltatások rendszerét közvetlenül megterheli; mivel fennáll továbbá az esélye a nemzeti programok és az erőszak áldozatainak szükségleteivel foglalkozó nem kormányzati szervezetek finanszírozása csökkenésének;
- H. mivel a nemek közötti egyenlőség 2010–2015 közötti időszakra vonatkozó

stratégiájában a Bizottság hangsúlyozza, hogy a nemi alapú erőszak az egyik olyan kulcsfontosságú probléma, amelyet a nemek közötti valódi egyenlőség megteremtése érdekében meg kell oldani;

- I. mivel annak érdekében, hogy a tagjelölt országokban a nők jogai közelebb kerüljenek az uniós normákhoz, fontos kiterjeszteni rájuk a Daphne III. program hatályát;
- J. mivel a nők elleni erőszak a nemi alapú, tartósan fennálló egyenlőtlen ségekben gyökerezik és a társadalmunkban tapasztalható, a nők és férfiak közti egyenlőtlen hatalommegosztásból eredő strukturális jelenség; mivel ugyanakkor az jelentősen csökkenthető a nemi sztereotípiák elleni célzott fellépések ötvözésével az oktatásban, a nemek közti egyenlőség megteremtésére irányuló politikákban és a médiában, valamint az ilyen típusú erőszak leküzdhető a jelenségnek az egészségügy, a rendőrség és az igazságszolgáltatási rendszer területén való tudatosítása révén;
- K. mivel a nők, a gyermekek és fiatalok elleni erőszak az emberi jogok megsértésének széles körét foglalja magába, ilyen jogsértés például a szexuális visszaélés, a nemi erőszak, a családon belüli erőszak, a szemérem elleni erőszak és szexuális zaklatás, a prostitúció, az embercsempészet, a szexuális és reprodukív jogok megsértése, a nők és fiatalok elleni munkahelyi erőszak, a nők, gyermekek és fiatalok elleni, konfliktushelyzetekben elkövetett erőszak, a nők, gyermekek és fiatalok elleni, börtönben vagy ellátó intézetekben elkövetett erőszak, valamint számos káros hagyományos gyakorlat, pl. a nemi szervek megcsonkítása; mivel a felsorolt visszaélések bármelyike mély pszichológiai sebeket okozhat, és károsíthatja a nők, gyermekek és fiatalok testi és szellemi épségét, egyes esetekben pedig akár halálukhoz is vezethet;
- L. mivel a nőkkel szembeni erőszak elleni fellépés nem szerepel a Bizottság „Jogok és polgárság” című, a 2014-2020 pénzügyi időszakra szóló, a Daphne III. programot, a Progress program nemek közti egyenlőségre és megkülönböztetésmentességre vonatkozó szakaszát és az Alapvető jogok és polgárság programot összeolvasztó programra irányuló javaslatának célkitűzései között; mivel ez alááshatja a Daphne program láthatóságát és következetességét, illetve veszélyeztetheti sikerét; mivel az új program javasolt költségvetése alacsonyabb a jelenlegi programok költségvetésénél; mivel a javaslat nem garantálja a benne megfogalmazott célkitűzések finanszírozásának kiszámíthatóságát;
- M. mivel az Európai Unióban a nők ellen elkövetett erőszak különböző típusairól nincs rendszeres és összevethető adatgyűjtés, ami megnehezíti a jelenség valós mértékének megállapítását és a probléma megfelelő megoldásainak meghatározását; mivel a megbízható adatok összegyűjtése igen nehéz, mert a félelem és szégyenérzet miatt a nők és férfiak nem szívesen számolnak be tapasztalataikról;
- N. mivel a családon belüli erőszak rendkívül sokba kerül a társadalomnak, ahogyan ez az egyik Daphne projektből is kiderül, melynek becslései szerint csupán a családon belüli erőszak évi 16 milliárd euróba kerül az Európai Unióban – ez magában foglalja az összes közvetlen orvosi költséget (baleseti szolgáltatások, kórházi ápolás, járóbeteg-ellátás, gyógyszerek), a bírósági és rendőrségi költségeket, a jóléti költségeket (lakhatás és a segítségnyújtás egyéb formái), valamint a gazdasági költségeket

(teljesítménykiesés)¹;

- O. mivel a nemi alapú erőszakkal kapcsolatos számos vizsgálat becslései alapján az európai nők egyötöde-egynegyede szenvedett már el felnőttkorában legalább egyszer fizikai erőszakot, és több mint egytizedüket ért szexuális erőszak, amely során fizikai erőt alkalmaztak; mivel a kutatásokból az is kiderül, hogy a gyermekek és fiatal felnőttek 26%-a számol be gyermekkorban megélt fizikai erőszakról;
- P. mivel a roma nők és gyermekek a társadalmi kirekesztés és marginalizáció következtében rendkívül ki vannak téve az erőszak kockázatának, mivel az elmúlt évek során a Daphne program sikeresen támogatott számos olyan kezdeményezést, amely megkísérelte felfedni a társadalmi kirekesztés, a szegénység és az erőszak közötti összefüggéseket;
- Q. mivel a nemi alapú erőszak egész Európában és az egész világon elterjedt strukturális probléma, elkövetőinek és áldozatainak életkora, iskolázottsága, jövedelmi szintje és társadalmi helyzete széles skálán mozog, és mint jelenség, összefügg társadalmunkban a hatalom férfiak és nők közötti egyenlőtlen elosztásával;
- R. mivel a tagállamokban érvényesülő különböző politikák és jogi szabályozás miatt az Európai Unióban a nőket nem védik egyenlően a férfiak által elkövetett erőszakos cselekményekkel szemben;
- S. mivel a Daphne program jogalapja az EUMSZ népegészségügyre vonatkozó 168. cikke, azonban a Lisszaboni Szerződés hatálybalépésével az Európai Unió szélesebb hatáskörrel rendelkezik,
- 1. nagy érdeklődéssel szerzett tudomást a programnak „a 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó Daphne III. program időközi értékeléséről szóló jelentésében” és az annak elkészítését segítő előzetes tanulmányokban² kifejtett, valamint a Daphne támogatások kedvezményezettjeinek beszámolóiban megemlített sikereiről, népszerűségéről és néhány nehézségéről;
- 2. tudomásul veszi, hogy a Daphne programot 2014-től beépítik a Jogok és polgárság programba, ugyanakkor kulcsfontosságúnak tartja, hogy a program célkitűzései, különösen a nőkkel szembeni erőszak elleni fellépés, a 2014–2020 közötti időszakban megmaradjanak az új Jogok és polgárság program célkitűzései között, valamint fenntartja, hogy a programnak továbbra is a korábbi programnak nyújtott finanszírozáshoz hasonlítható finanszírozásban kell részesülnie, és az utódprogram keretein belül is előtérben kell maradnia, tekintettel sikerére, hatékonyságára és népszerűségére;
- 3. sajnálattal veszi tudomásul, hogy a Jogok és polgárság programot a 2014-2020 közötti időszakra létrehozó európai parlamenti és tanácsi rendeletre irányuló javaslatról szóló bizottsági közlemény (COM(2011)0758) szövegének 4. cikke („konkrét célkitűzések”)

¹ „IPV EU Cost” JLS/DAP/06-1/073/WY, 2006. évi Daphne projekt, „Estimating the economic cost of conjugal violence in Europe” (A házastársak közötti erőszak becsült költsége Európában), Maïté Albagly, Sandrine Baffert, Claude Mugnier, Marc Nectoux, Bertrand Thellot.

² A 2007–2013 közötti időszakra vonatkozó Daphne III program időközi értékeléséről szóló jelentés, (COM(2011)0254).

nem tesz kifejezetten említést a gyermekekkel, tizenévesekkel és nőkkel szembeni erőszak elleni fellépésről;

4. üdvözli, hogy a Jogok és polgárság programra vonatkozó előirányzat teljes összege csaknem érintetlen maradt; úgy véli, hogy a finanszírozás tisztességes évenkénti felosztása biztosítaná a folytonosságot a célkitűzések és tevékenységek tekintetében;
5. kéri továbbá a Bizottsággal együtt dolgozó tagállamokat és érintett partnereket, hogy járuljanak hozzá az uniós programokkal és az azok által kínált finanszírozási lehetőségekkel kapcsolatos információk különösen a nem kormányzati szervezetek körében, helyi szinten és azokban a tagállamokban való terjesztéséhez, ahol alacsony a programban való részvétel;
6. felkéri a Bizottságot, hogy keressen megoldást a fent említett időközi jelentésben ismertetett néhány problémára, különösen a következőkkel kapcsolatban:
 - a program ne álljon átfedésben más közösségi programokkal, nehogy a Daphne által érintett problémák elveszítsék kiemelt helyzetüket,
 - javuljon a programok átláthatósága és eredményeik ismertetése,
 - a programokat kiegyensúlyozottabb módon osszák fel a tagállamok között,
 - az adminisztratív terhek csökkentése, a támogatás iránti kérelemre vonatkozó eljárások egyszerűsítése, valamint a pályázati felhívások közzététele és a szerződések megkötése közötti idő lerövidítése, mivel számos kisméretű, nem kormányzati szervezet az említett problémák miatt nem nyújtott be Daphne projekteket;
 - a támogatási célból létrehozott, multidiszciplináris, Európa egészére kiterjedő partnerségek megerősítésére képes európai szervezetek számára nyújtott működési támogatások hatékonyságának fokozása; a nem kormányzati szervezetek nemzeti és európai politikák meghatározására és befolyásolására vonatkozó képességének megerősítése, különös tekintettel a közép- és kelet-európai országokban működő kisebb, nem kormányzati szervezetekre;
7. a program hatásának felerősítése érdekében felhívja a Bizottságot, hogy még inkább kövesse különös figyelemmel azokat a nőket, gyermekeket és fiatalokat, akik a társadalmi kirekesztés és marginalizáció következtében különösen ki vannak téve az erőszak kockázatának;
8. felhívja a Bizottságot, hogy a Daphne III. program szerint támogathatók körét terjessze ki a tagjelölt országokra;
9. kéri továbbá a tagállamokat és az érintett partnereket, hogy járuljanak hozzá a programok tagállamok közötti jobb felosztására vonatkozó célkitűzéshez;
10. felhívja a Bizottságot, hogy biztosítson nagyobb mértékben pénzeszközöket azon projektek számára, amelyek különösen az erőszak az online közösségi hálózatok növekvő használatával párhuzamosan megjelenő új formáira (fenyegetések, pszichológiai nyomásgyakorlás, zaklatás, internetes gyermekpornográfia) kívánják

felhívni a fiatalok figyelmét, melyek az erőszak egyéb formáinál kevésbé láthatóak, de ugyanúgy testi vagy lelki sebeket okozhatnak;

11. felhívja a tagállamokat, hogy rendszeresen gyűjtsenek adatokat a nőkkel szembeni erőszakról a probléma elterjedtségének feltérképezése érdekében;
12. hangsúlyozza, hogy a Daphne program hozzáadott értéket képvisel az EU számára, mivel a program révén számos, a tagállamokban működő szervezet működhet együtt az erőszak megelőzése és csökkentése érdekében, illetve részesülhet az ismeretek és legjobb gyakorlatok cseréjének előnyeiből; ezenfelül rámutat, hogy a Daphne III. program révén finanszírozott projektek olyan társulásokat és szilárd struktúrákat hoztak létre, amelyek a jövőben is hosszabb távon támogatni fogják a célcsoportokat, és amelyek a szakpolitikák módosítására ösztönöztek nemzeti és uniós szinten;
13. hangsúlyozza, hogy különös figyelmet kell fordítani a női nemi szervek megcsonkítása és a becület védelmében elkövetett bűncselekmények gyakorlatának megszüntetését célzó projektekre;
14. felhívja a Bizottságot, hogy engedélyezze a kis méretű, nonprofit szervezetek részvételével végrehajtott nemzeti projektek finanszírozását, és kéri, hogy a kisebb nem kormányzati szervezetek a jövőben is nagy számban részt vállalhassanak a szervezetek közötti partnerségek tevékenységében, illetve ezzel összefüggésben támogatáshoz juthassanak, hiszen e szervezetek igen fontos szerepet játszanak a kevésbé ismert, tabunak minősülő vagy új problémák feltárásában és azok újszerű módon történő kezelésében, valamint az áldozatok védelmében és támogatásában;
15. elismeri a Daphne III. program keretében sorra kerülő, a nőkkel szembeni erőszak megelőzését és az ellene való küzdelmet célzó fellépések fontosságát, ugyanakkor megismétli, hogy európai szintű jogalkotási intézkedésekre van szükség a nemi alapú erőszak megszüntetésére;
16. felhívja a Bizottságot, hogy fordítsa le a Toolkit online segédlet weboldalát az EU valamennyi hivatalos nyelvére, valamint hogy az eredmények és a Daphne program projektjeinek eredményein alapuló ajánlások hangsúlyozása révén aktualizálja azt, hogy az oldal valamennyi érdekelt fél számára adatbázisként szolgálhasson; felhívja a Bizottságot, hogy fejlesszen ki honlapján különleges, felhasználóbarát, kizárólag a Daphne programnak és – 2014-től – a Jogok és polgárság program a nők, gyermekek és tinédzserek elleni erőszakkal szembeni küzdelmet szolgáló projektjeinek szentelt oldalakat;
17. emlékeztet rá, hogy a Bizottság a Stockholmi Program végrehajtásáról szóló cselekvési tervében elkötelezte magát arra, hogy 2011–2012-ben közleményt tesz közzé a nők elleni erőszak, a családon belüli erőszak és a női nemi szervek csonkítása elleni küzdelemről szóló stratégiáról, melyet uniós cselekvési tervnek kell követnie¹;
18. felhívja a Bizottságot, hogy a Jogok és polgárság program népszerűsítésekor tegye lehetővé, hogy a Daphne projekt célkitűzéseire kötődő projekteket továbbra is ezen, széles körben ismert néven azonosíthassák, hogy ekként a program a lehető leginkább

¹ COM(2010)0171, A szabadság, a biztonság és a jog érvényesülésén alapuló térség megvalósítása a polgárok szolgálatában – A Stockholmi Program végrehajtásáról szóló cselekvési terv, 13. o.

a figyelem középpontjában maradjon;

19. javasolja, hogy a bizottság bővítse ki a Jogérvényesülési Főigazgatóság Daphne csapatának hatáskörét, hogy abba az adminisztratív és pénzügyi ellenőrzési feladatokon túl egy konkrét kommunikációs szerep is helyet kapjon;
20. javasolja, hogy a Bizottság hasznosítsa a projektek eredményeit a nők, gyermekek és fiatalok elleni erőszak megakadályozását és az ellene való fellépést célzó európai és nemzeti szakpolitikák befolyásolása érdekében;
21. felhívja a Bizottságot, hogy szenteljen különös figyelmet a nemek közti egyenlőség legkorábbi életkortól való ösztönzését célzó, a szemléletmód megváltoztatása és a sztereotípiák megszüntetése érdekében a megelőzést és az oktatást középpontba helyező projektekkel kapcsolatos pályázatoknak;
22. utasítja elnökét, hogy továbbítsa ezt az állásfoglalást a Tanácsnak és a Bizottságnak.